



# Skjær i sjøen forut?

–

**EØS-rettslige utfordringer som følge av EU-  
rettens utvikling**

**Professor Halvard Haukeland Fredriksen**

EØS-seminar på Handelshøyskolen BI

22. mars 2022

UNIVERSITETET I BERGEN

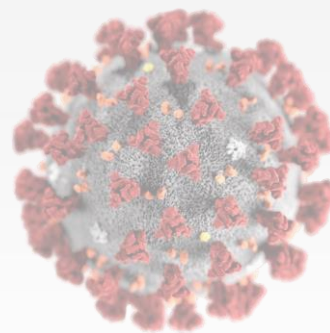




# Om kjente og ukjente ukjente skjær i sjøen, og forsøk på å spå om fremtiden

*“[T]here are known knowns; there are things we know we know. We also know there are known unknowns; that is to say we know there are some things we do not know. But there are also unknown unknowns—the ones we don't know we don't know.”*

*Donald Rumsfeld (2002)*



# 1. Utvikling og videreutvikling av overnasjonale forvaltningsstrukturer på stadig flere områder





## Overnasjonale forvaltingsstrukturer (forts.)

- Flere krav uavhengige nasjonale tilsynsorganer
- Krav til tettere samarbeid med forvaltningsmyndigheter i andre EØS-stater og tilhørende spørsmål om gjensidig tillit
- Flere «one stop shop»-løsninger
  - Både mht. godkjenninger av ymse slag og mht håndhevelse
- Rettslig bindende tvisteløsning ved uenighet mellom nasjonale tilsynsmyndigheter
- Økende mengde spesialisert regelverk fra Kommisjonen (etter forslag fra byråene)
- Mer «soft law» (tidvis av relativt hard karakter)

### Særegne EØS-utfordringer:

- Betingelsene for assosiert medlemskap i de ulike byråene
- Skranker for myndighetsoverføring og tilhørende behov for tid- og ressurskrevende EØS-tilpasninger (også av etterfølgende regelverk)
- «Kopivedtak»-problematikk (i ulike varianter)
- Varierende EØS-kompetanse i EU-pilaren



## 2. Utfordringer knyttet til domstolskontrollen i EFTA-pilaren

- Har vært der siden starten, men aktualiseres av fremveksten av overnasjonale forvaltningsstrukturer
  - Hvordan sikre fullverdig domstolsprøving av «kopivedtak»?
  - Eller med rettsakter som EØS-komiteen har tatt inn i avtalen?
- EU-domstolens prinsippfaste tilnærming til rettsstatskrisen i Polen og Ungarn, og angrepene på domstolens autoritet også fra annet hold
- Domstolen stiller nå krav til rettsbeskyttelsen som tilbys EU-borgere i regi av assosieringsavtaler (Opinion 1/17 *CETA*)
- Hva skjer om EU-domstolen blir tvunget til å vurdere om EØS lever opp til EU-rettens krav anno 2022?

### 3. utfordringer knyttet til forståelsen av EØS-avtalens rekkevidde og «natur» anno 2022?



- EØS-avtalens hoveddel og navn gir ikke lenger noe treffende bilde av avtalens innhold og rekkevidde
  - Rettigheter til ikke-økonomisk aktive EØS-borgere
  - Innlemmelsen av EUs klimaregelverk
- Fraværet av «fanebestemmelsene» i TEU, TEUV og EUs grunnrettighetspakt vanskeliggjør en opplyst offentlig samtale om EØS anno 2022 og gir opphav til blindsoner
  - NAV-saken og retten til fri bevegelighet
- Fraværet av overnasjonale prinsipper om direkte virkning og forrang tildekker EØS-avtalens reelle gjennomslag i norsk rett
- Norske jurister strever med å forstå EU-domstolens konstitusjonelle tilnærming til EU-retten



# Utenfor og innenfor i 30 år

